

DER ER BRUG FOR DIG | VINTERSEMINAR OG NY FORMAND
DBC OG DEN NATIONALE BIBLIOTEKSSTRUKTUR | TEXT MINING | SYSTEMATISKE REVIEWS

REVVY

APRIL - JUNI 2020 | Nr. 2

INTERVIEW MED

Bertil Dorch,
tidligere formand DFFU

“Det handler om at give tid til, at nogen kan tænke sig om, og blive motiveret til at føre sektoren videre som et fællesskab via DFFU.”

issn 1904-1969 revy mag.

Autormag
/ Revy

Indhold:

Der er brug for dig!

Text Mining i systematiske reviews

Interview: På den anden side – i en anden virkelighed

Bestyrelsens klumme

DBC og den nationale biblioteksinfrastruktur på kommunale hænder

#biblioteksblik

Jeg kigger ud på verden fra min 24" lenovo-skærm

Skribenter

Eli Greve, Syddansk Universitetsbibliotek

Leif Andersen, Nationalbiblioteket, Det Kgl. Bibliotek

Vibeke Jartoft, AU Library Emdrup, Det Kgl. Bibliotek

Anne Vils Møller, AU Library Sundhedsvidenskab,
Det Kgl. Bibliotek

Jette Thise Pedersen, Aalborg Universitetsbibliotek

Redaktion

Jan Erik Hansen (ansvarshavende)

Informationsspecialist, KUB Nord - Det Kgl. Bibliotek
jaha@kb.dk

Ida Fallentin

Udviklingskonsulent, KEA Bibliotek /
Københavns Erhvervsakademi
Idaf@kea.dk

Asger Væring Larsen

Chefkonsulent, Syddansk Universitetsbibliotek
avla@bib.sdu.dk

Årsabonnement

4 numre for 400 kr. plus porto

Adresseændring

Meddelelser om adresseændringer og ekspedition
sendes til dffu@kb.dk

Afleveringsfrister

Nr. 3 jul-sep 2020 – deadline 1. juli 2020

Nr. 4 okt-dec 2020 – deadline 1. oktober 2020

Nr. 1 jan-mar 2021 – deadline 1. januar 2021

Nr. 2 apr-jun 2021 – deadline 1. april 2021

Aftalte manuskripter sendes til mail: jaha@kb.dk

Annoncepriser (ex. moms)

1 helside: 4.900 kr.

3 helsides annoncer: 10.000 kr.

Oplag: 1.200

ISSN 1904-1969

ISSN (online) 1904-1977

Årgang 43

Tryk: Kailow Graphic

Grafisk design: Designbygjedde, info@designbygjedde.dk

Forside-foto: Stefan Kristensen, InColor Foto

Der er brug for dig

”Du kan bringe din faglighed i spil i en anden kontekst end din arbejdsplads. Du kan arbejde organisatorisk uden at være leder. Du får indsigt i biblioteksvæsenet på en anden måde og adgang til at blive hørt på højt niveau.”

Medarbejder deltagelse og indflydelse er værdifuld og nødvendig i Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbibliotekers bestyrelse. Læs mere om jobbet og hvad du kan få ud af at stille op til bestyrelsen. Der er brug for dig.

Hvorfor?

DFFU har en unik model. Igen har Danmark valgt sin egen vej. Foreningen er baseret på et ligeværdigt samarbejde

mellem medarbejdere og ledere. Generelt er biblioteksforeninger lederfunderede. DFFU mangler medarbejderrepræsentanter da flere i bestyrelsen er rykket op i fødekæden til lederniveau og den sidste ægte medarbejder stopper efter mange år på posten.

Hvorfor lige dig?

Du kan bringe din faglighed i spil i en anden kontekst end din arbejdsplads.

Du kan arbejde organisatorisk uden at være leder. Du får indsigt i biblioteksvæsenet på en anden måde og adgang til at blive hørt på højt niveau. Du har mod på udfordringer og er klar til at træde frem og smøge ærmerne op.

Selvfølgelig har du det der skal til

Du behøver ikke at have ideer på forhånd. Opgaverne kommer henad vejen, enten får du dem eller du byder selv ind. ►

Opgaverne er alt lige fra høringsvar, arrangementer, bestyrelsens klumme, driftsopgaver og det hotte lige nu: implementering af strategien. Din synsvinkel og din viden er efterspurgt og nødvendig for at arrangementer og arbejdet forbliver medarbejderrelevant.

Hvordan er det så? Hvor svært kan det være?

I bestyrelsen er der åbenhed og nysgerrighed. Alle lytter til alle og stemningen er god, til tider løssluppen. I begyndelse skal man vænne sig til sproget med forkortelse og begreber som synes indlysende for de andre. Her er det vigtigt at spørge og dermed pointere at snakken er indforstået. Ledergruppen kender hinanden indgående og har fordel af rigt netværk, frihed

til egen forvaltning, beslutningskraft og rutine. Men de mangler viden om detaljen og medarbejdervirkeligheden. Desuden vil nogle sager have brug for fagfaglige input, som topledere ikke nødvendigvis kan komme op med.

Derfor er medarbejdere vigtige

En periode var jeg DFFU's repræsentant i Biblioteksrådet. En udfordrende opgave indtil sproget var gennemskuet som politisk og ikke konkret. Der var en krise mellem folke- og forskningsbiblioteker idet forskningsbibliotekerne beskyldtes for at unddrage nyeste faglige materiale for lån til folkebibliotekerne. Debatten i rådet var i udgangspunktet politisk positionsspil som ikke belyste om der kunne være noget galt eller om det var et hold i påstanden.

Det lykkedes at dreje debatten til en detaljeret analyse af problemets kerne i en ping-pong mellem Aase Lindahl (FC) og jeg (DFFU) med Jens Thorhauge (Biblioteksdirektør) lyttende interesseret. Resten af udvalget var hægtet af. Analysen afslørede at forskningsbibliotekernes materialer kommer hurtigt i Danbib i kraft af egenkatalogisering mens folkebibliotekernes beholdning manglede den rette prioritering hos katalogiserende leverandør. Dette blev der efterfølgende lavet om på og krisen var ovre. Det er min påstand at den konkrete viden om praksis og fakta samt muligheden for at diskutere det med en indsigtfuld mødedeltager, var udslagsgivende for at biblioteksdirektøren kunne redefinere opgaven hos leverandøren.

Konstruktionen:

Foreningen er dannet som et samarbejde mellem en medarbejderforening og en lederforening. Den anerkender de 2 gruppers styrker og giver i en sand dansk model mulighed for at yde det sublime. Bestyrelsen tilstræbes at komme fra alle foreningens bibliotekstyper og alle landsdele, hvilket også gør foreningen stærk. DFFU har med fora en unik organisering som i øjnehøjde sikrer temadage på højt fagligt niveau på relevant tidspunkt. Her styrer medarbejdere med stor indsigt, engagement og høje ambitioner. Indsatsen og udbyttet er uvurderligt.

Opgaveforståelse

I perioder har dele af bestyrelsen været meget kritiske og har bl.a. ment at kunne sætte fora i arbejde og udøve egentlig ledelse. Eftersom forumbestyrelsernes arbejde er finansieret af ansættende bibliotek, har DFFU bestyrelsen ingen ledelsesmæssige kompetencer på foraenes arbejde, men skal inspirere, tilse arbejdet, regulere med anvisninger og påse at det enkelte arrangement er økonomisk forsvarligt. I den type situationer har medarbejdere i bestyrelsen stor betydning for at tale forumbestyrelsernes sag.

Hvad får du ud af det?

Du udbygger dit netværk til alle bibliotekstyper tilknyttet DFFU og får adgang til ny vandrør. Ved deltagelse i arrangementer kan du komme mere i spil og få nye kollegaer og venner. Du tilegner dig nye kompetencer som kan gøre dig mere interessant. Du får en ny legeplads og kan selv definere

din rolle. Du udbygger din selvstændighed og dine styrker. Du får indblik i lederes arbejdsmetoder. Din belønning er bestyrelsesmiddag og en hotelovernatning i forbindelse med bestyrelsesmøde dagen før bestyrelsens flerdages arrangementer.

Tøv ikke

Der skal medarbejdere ind i foreningens bestyrelse ved næste generalforsamling, planlagt til september 2020. Du er måske den rigtige eller du kender en mulig kandidat.

Hjælp DFFU med at få en bestyrelse i balance.

Eli Greve

Bibliotekar DB, sektion II 1977

SDUB 1977-

Medlem af forskellige DFFU fora i flere perioder

DFFU bestyrelse 2006-20

DFFU næstformand 2007-14

Text Mining i systematiske reviews

Artiklen er udarbejdet i forbindelse med DEFF-projektet: *"Udvikling af servicemodeller og kompetencer i forhold til bibliotekernes rolle ved udarbejdelse af systematiske oversigtsartikler – Systematic Reviews"* (<http://projektbank.dk/>).

Som en del af projektet har vi undersøgt, hvordan text mining kan bidrage til udarbejdelsen af systematiske forskningsoversigter, også kaldet reviews.

Det er inden for de senere år blevet mere og mere udbredt at arbejde med text mining og data mining i et forsøg på både at identificere, systematisere og lave udtræk i den enorme mængde data, der skal forceres i udarbejdelsen af systematiske reviews. Et systematisk review er en forskningsmetode, der igennem mange år er blevet anvendt især inden for natur-, sundheds- og uddannelsesvidenskaberne. Det drejer sig i korte træk om at indsamle mest mulig af den forskning, der på et givent tidspunkt er blevet udarbejdet om det forskningsspørgsmål, man ønsker at belyse, og derefter sammenfatte den indsamlede viden i en forskningsoversigt. Systematiske reviews drejer sig

med andre ord om at udarbejde en forskningsoversigt og -syntese baseret på eksisterende forskning inden for det aktuelle forskningsfelt.

For at foretage systematiske litteratursøgninger i de forskellige databaser er det nødvendigt at udvælge nøgleord/søgetermer og synonymer, der skal sikre så god og præcis søgning som muligt. Inklusions- og eksklusionskriterier som f.eks. tidsperiode, geografi, sprog mm. defineres. Det kan være svært at finde søgetermer, der kan identificere alle relevante artikler. Det betyder, at vi kan miste referencer i de tilfælde, hvor søgetermerne ikke fanger begreber

i den indekserede artikel, selvom den udmærket kan omhandle det fænomen, vi søger.

Uanset hvor kvalificeret man er til at udarbejde søgestrategier, så er det desværre sådan, at sensitiviteten og nøjagtigheden i afsøgningen af databaserne er forholdsvis lav, og reviewerne må derfor ofte, i det man kalder screeningsprocessen, manuelt sortere flere tusinde titler og abstracts for at ende ud med et meget lille antal relevante titler. Hertil kommer, at mængden af forskningspublikationer, der udarbejdes og udgives på verdensplan er støt stigende.

Vi har i løbet af arbejdet med DEFF-projektet forsket i de text mining programmer, der er udviklet og ud fra vores perspektiv særligt anvendelige med henblik på at lette og evt. forbedre udarbejdelsen af systematiske reviews.

Hvad er text mining

I bogen *Systematic Searching. Practical ideas for improving results* gives et glimrende indblik i den aktuelle status for anvendelsesmulighederne af forskellige text mining programmer i forbindelse med udarbejdelsen af systematiske reviews. Julie Glanville beskriver text mining som følgende:

"Text mining er et paraplybegreb. Det dækker en stor variation af teknikker, som involverer computeranalyser af ord i dokumenter og deres relation til hinanden i dokumentet. Text mining kan strække sig fra at være simple optællinger af det antal gange, ord

forekommer i dokumenter (frekvensanalyse), til at skelne relevant fra irrelevant tekst (maskinlæring). Et andet aspekt af text mining er semantisk analyse, hvor ords rolle i sætninger kan specificeres således, at ordenes kontekst kan identificeres og skabe muligheder for at gøre søgninger mere præcise og forståelige". (Oversættelse ved artiklens forfattere)

Det nationale center for text mining NaCTeM i Storbritannien (<http://nactem.ac.uk/faq.php?fag=1>) beskriver text mining som: (Oversættelse ved artiklens forfattere)

"... en proces, hvor man afdækker og udtrækker viden fra ustrukturerede data. Denne omfatter tre hovedaktiviteter:

- Informationsgenfindning til indsamling af relevante tekster

- Informationsudtræk til at identificere og udtrække enheder, fakta og relationer mellem dem
- Data mining til at finde forbindelser mellem de informationsdele, som er udtrukket af de forskellige tekster.

I det følgende vil vi redegøre for, hvordan vi har arbejdet med at finde frem til et bredere udvalg af tilgængelige text mining programmer. Vi har udvalgt programmer, som vi har testet og afprøvet i egen praksis og i samarbejde med forskere og studerende.

Projektets forløb

Som udgangspunkt foretog vi en omfattende litteratursøgning i databaserne Web of Science, Scopus, PubMed, LISTA (Library, Information Science and Technology Abstracts), ACM DL (Association for Computing Machinery Digital Library) i foråret 2018 og fandt 322

artikler, hvilke vi screenede og fandt 68 relevante for det videre arbejde. Heraf har vi fordybet os i et udvalg af forskningsartikler og samtidig ladet os inspirere til det videre praksisarbejde.

Derudover har to af os deltaget i et kursus om systematiske reviews ved York Health Economics Consortium (YHEC). Her blev en vifte af forskellige text mining programmer præsenteret. Chris Marshall, som forestod en del af kurset, er hovedkraften bag hjemmesiden SR Toolbox: <http://systematicreviewtools.com/>, som er en af de mest omfattende ressourcer, hvis man vil orientere sig i feltet og finde text mining programmer til forskellige faser i arbejdet med systematiske review.

Netop for at finde rundt i junglen af programmer kan det give et overblik at opdele disse i forhold til, hvilken del af processen i et systematisk review, de kan anvendes i:

Grov inddeling af programmer

1. Inspirationsfasen/eksplorativfasen til at få et overblik over emnet, identificere nøgleord, synonymer, begreber og fraser eller finde umiddelbart relevante artikler.
2. Screeningsfasen, hvor programmerne kan assistere, øge hastigheden samt evt. tilbyde prioritering af resterende referencer ved hjælp af machine learning.
3. Data extraction/quality appraisal (kan endnu ikke klares uden menneskelig indblanding, derfor ikke medtaget her).

Text mining programmerne findes tillige i forskellige former, f.eks. som et sidesystem (interface) til en eksisterende database. F.eks. PubReMiner for PubMed. De findes også som et standalone program, hvortil man uploader data. F.eks. VOSviewer eller Voyant. Desuden findes de som en større softwarepakke. f.eks. EPPI-reviewer.

Præsentation af programmer

På baggrund af litteraturstudiet, anbefalinger fra York samt egne kriterier

såsom anvendelighed –tidsforbrug – sværhedsgrad - hvilken fase i processen – vedligehold – validitet samt målgruppen har vi testet nedenstående 6 programmer.

1. **Carrot2** er et document clustering tool, der ud fra en hurtig søgning i enten PubMed eller i en samling søgemaskiner (herunder Google, Bing, Yahoo o.l.) identificerer termer, begreber og relevante artikler og organiserer dem i tematiske samlinger. I eksemplet herunder er der søgt på "Filter bubble" og vi får vist temaer, andre mulige søgeord som eksempelvis "Personalized filtering" samt artikler, der kan give en bedre forståelse af emnet. Ved klik på et cluster fremkommer relevante links i højre side af billedet. <https://search.carrot2.org/#/search/web/filter%20bubble/treemap>
2. **PubMed PubReMiner** laver frekvensanalyse ud fra en indtastet søgestreng og viser f.eks. de mest anvendte MESH- termer (kontrollerede emneord), hvor de fleste artikler er udgivet, og hvilke forfattere der har skrevet dem. <https://hgserver2.amc.nl/cgi-bin/miner/miner2.cgi>
3. **HelioBLAST** finder ud fra en kendt tekst lignende tekster fra PubMed og giver dem en sammenligneligheds score. Man kan desuden se foreslåede eksperter inden for emnet samt keywords. Det er muligt mod betaling at få Helioblast til at søge i andre databaser. <https://helioblast.heliotext.com/>
4. **VOSviewer** viser temaer, ord frekvenser og sammenhænge inden for et sæt af referencer. <https://www.vosviewer.com/>
- 5/6. **Abstrackr og Rayyan** er begge screeningsredskaber, hvortil man

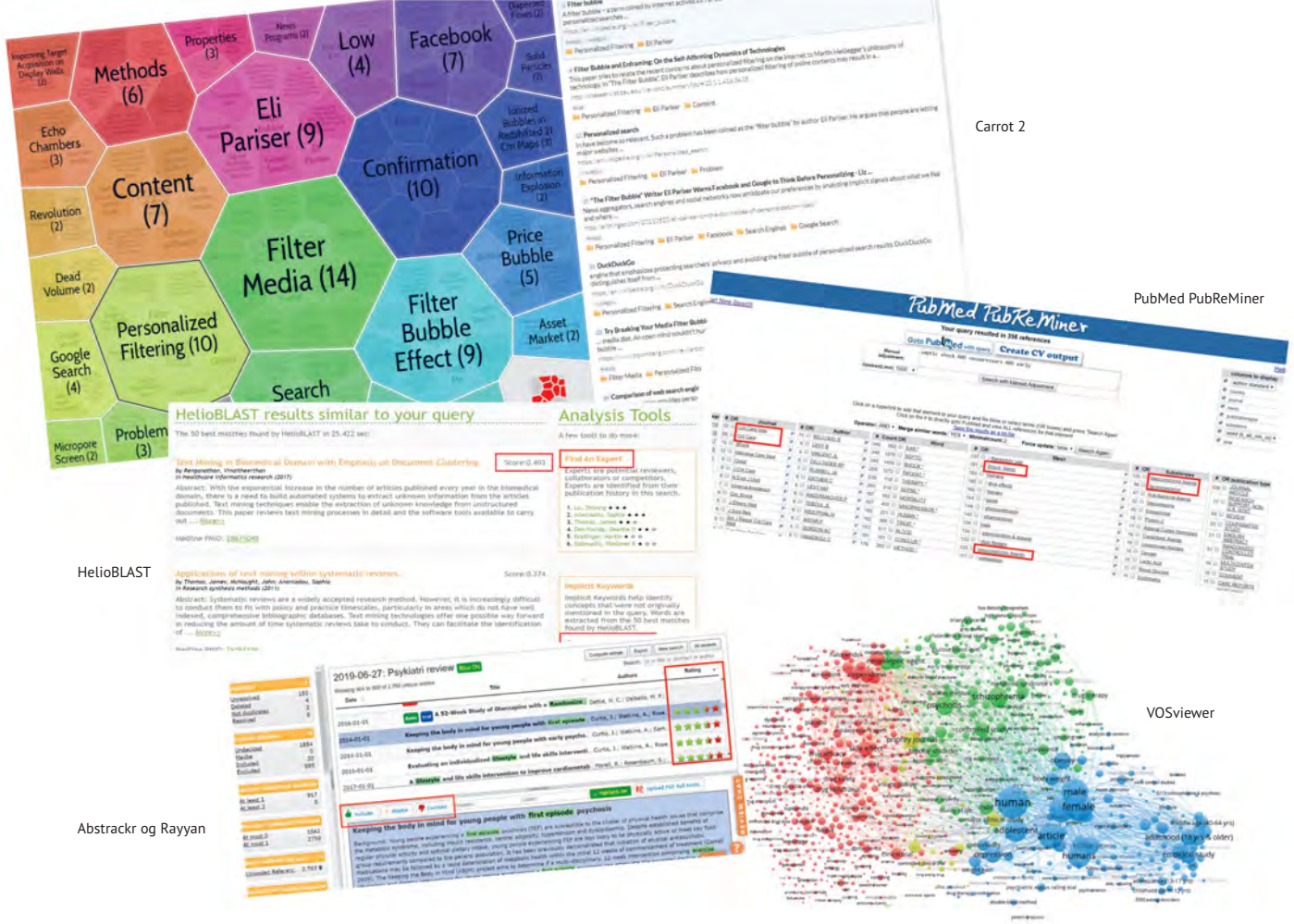
kan uploade referencer og screene (dvs. vælge om den enkelte reference er relevant eller irrelevant for forskningsspørgsmålet) ud fra titel og abstract. I Rayyan kan man efter screening af 50 referencer udregne en rating, og Rayyan giver de resterende referencer stjerner ud fra, hvor relevante den regner med, de er. Abstrackr har en lignende funktion med en prioritering.

Fordele

Ved gennemgang af litteraturen og gennem egne erfaringer kan vi se flere fordele ved disse text mining programmer. Programmer som Carrot2, PubReMiner, HelioBLAST, Voyant, VOSviewer og andre lignende programmer er gode til identifikation af keywords og kontrollerede emneord og kan evt. forkorte tiden ved udvikling af søgestreng samt gøre søgestrengen mere præcis og sensitiv. Det gælder dog hovedsagelig ved komplekse emner. De kan derudover synliggøre trends, sammenhænge, subtile emner eller irrelevante temaer. Screeningsprogrammerne Rayyan og Abstrackr kan i sig selv forkorte screeningstiden, og de indbyggede prioriteringsmekanismer (algoritmer) kan med en god portion kritisk tænkning evt. bruges som 2. screener eller til sortering af screeningsrækkefølgen. Alle ovennævnte programmer er gratis at anvende og flere af dem er hurtige og lette at gå til.

Ulemper

Der ses dog også ulemper eller betænkeligheder ved programmerne. Text mining programmerne kan være effektive at anvende, men det kan være svært at dokumentere, hvad man har gjort, og man kommer nok ikke udenom at skulle supplere med sædvanlige metoder. Selvom programmerne kan synes at være objektive, har de kun det subjektive input at arbejde med, og man kan altid være kritisk overfor, om træningssettet til machine learning funktionerne var det rette. Endvidere skal man være opmærksom på, at man med de programmer, som kan benyttes gratis på internettet, vanskeligt kan gennemskue, hvilke

prioriteringsmekanismer (algoritmer), der ligger til grund for programmerne, ligesom det kan være vanskeligt at gennemskue, hvad eget input og data kan blive brugt til af udbyderne. Derudover er flere programmer stadig betaversioner, som ikke nødvendigvis bliver opdateret. Sidst men ikke mindst findes der inden for feltet mere sofistikerede programmer, hvilke kræver ekspertise og tid at sætte sig ind i.

Afslutning

Som vi har vist i artiklen, er der mange raffinerede måder text mining kan bidrage til udarbejdelsen af et systematisk review. Der findes også mange andre text mining programmer ud over de ovennævnte, og der er bestemt potentiale for, at disse kan både

lette og supplere arbejdet med systematiske reviews.

Men uanset, hvor veldefinerede, præcise og tilrettede søgninger man har fået udarbejdet, kan man heller ikke med disse metoder sikre, at der ikke er væsentlige artikler eller anden vidensformidling, der er faldet uden for søgeresultaterne, så det er til stighed relevant at benytte sig af de traditionelle afsøgninger i databaser, faglige netværk, 'peer to peer' udvekslinger, kædesøgninger osv. Det er med andre ord stadig nødvendigt at have faglig udveksling i forskningsnetværk og andre relevante sammenhænge for at nå så langt omkring belysningen af det aktuelle forskningsspørgsmål som muligt.

Brugen af text mining programmer er i biblioteksverdenen et relativt nyt fænomen. Det betyder, at det ikke er en integreret del af informations-søgningsprocessen, og derfor først skal opdages og prøves af i det danske biblioteksvæsen. Vores oplevelse viste en erfaring hen imod, at det er vigtigt, at man tager programmerne i brug over flere omgange, før man reelt kan vurdere, hvor i informations-søgningsprocessen programmerne kan udgøre et værdifuldt bidrag. Text mining er et område i vækst i biblioteksvæsenet, derfor håber vi at have skabt interesse for feltet med denne artikel.

Links til programmer:

- Systematic Review Toolbox - <http://systematicreviewtools.com/>
- Carrot2 - <http://search.carrot2.org/stable/search>
- PubReMiner - <https://hgserver2.amc.nl/cgi-bin/miner/miner2.cgi>
- HeliobLAST - <https://helioblast.heliotext.com/>
- Voyant - <https://voyant-tools.org/>

- VOSviewer - <http://www.vosviewer.com/>
- Rayyan - <https://rayyan.qcri.org/welcome>
- Abstrackr - <http://abstrackr.cebm.brown.edu/account/login>

På den anden side, i en anden virkelighed

– interview med Bertil Dorch

Sidst i februar trådte Bertil Dorch tilbage som formand for DFFU efter næsten 5½ års virke. REVY satte ham stævne et sted ude i den gamle virkelighed.

”Vi kommer til at arbejde på en anden måde. Fokus ændrer sig. Brugerne opdager os lige nu, når de ikke har adgang,” siger Bertil Dorch og taler som bibliotekschefen fra SDUB i sin egen nye virkelighed. Ikke som nyligt afgået formand for DFFU.

”Hvis vi skal fungere i større grad digitalt og med social distancering, så vil open access være et svar, eller rettere en løsning til, hvordan får vi højere grad af adgang til kvalitetssikret information og viden. Det gælder også i forhold til forskningsdata. Og Digital Humanities. Hvad gør historikerne, når de ikke længere kan få adgang til deres fysiske bøger. Der er brug for biblioteker. Men på en helt anden måde.”

Det er svært ikke tale om corona, krise og nedlukning, og hvad der sker på den anden side, på en forårsdag sidst i marts. Midt i et forår helt i undtagelsens tid.

Alle landets biblioteker er fysisk blevet lukket ned 14 dage tidligere, sammen med en masse andre offentlige institutioner for at begrænse smittespredningen. Vi er mere eller mindre sat i national karantæne.

I stedet er vi blevet sendt til interimistiske arbejdspladser i hjemmekontorer på spise- og skriveborde. Ind i en virtuel verden af omfattende video-møder og nye arbejdsrutiner. En ny virkelighed.

Den gamle virkelighed er dog mindre end en måned væk. På DFFU's vinterseminar sidst i februar annoncerede Bertil Dorch, at han fratrådte med øjeblikkelig virkning, som det hedder, per den 3. marts. Efter 5 år og et par måneder i formandsstolen.

Det bliver så virkeligt på den gamle måde. Vi møder ikke hinanden via Skype eller Zoom, men som et par gengangere

Foto: Stefan Kristensen, InColor Foto

fra en ikke så fjern fortid på en bænk i Frederiksberg Have i København. Selvfølgelig siddende i fornuftig afstand af hinanden.

Ny formand til den nye strategi

Hvorfor valgte du ikke, at sidde perioden ud? Der skulle under alle omstændigheder være nyt formandsvalg på generalforsamlingen til september?

”En stor del af begrundelsen handler om strategiarbejdet.”, siger Bertil Dorch. ”Vi vedtog en ny strategi på årsmødet i september 2019. På generalforsamlingen. Den skal nu implementeres. I og med at der vil komme en ny formand til september, plus en del nye bestyrelsesmedlemmer, og at vi allerede har skiftet nogen ud allerede nu, så står vi faktisk lige om lidt, med en hel masse nye folk i foreningens bestyrelse. Jeg synes, at det er på sin plads, at de nye folk er med så tidligt som muligt til at beslutte hvordan strategiarbejdet skal gennemføres, og får indflydelse på det.”

”Hvis jeg nu var blevet siddende, ville vi være kommet relativt langt, i den proces. Hvilke arbejdsgrupper der skulle være, hvilke temaer der skal være, og så videre. Dette ville så bare blive overgivet til nogle andre fra næste år. Så jeg følte det rigtigt, at en ny formand, som måske skal fungere fire år frem, får mulighed for at være med i processen, så tidligt som muligt.”

Ville der ikke være en logik i, at den strategi som du selv og bestyrelsen har været fødselshjælper på, også blev hjulpet på vej af dig?

”Det er ikke en nem beslutning, at give slip på noget, som man har været med til at forme i en relativt lang proces. Men jeg mener, at det er vigtigt at give slip, og give god tid til de, der ønsker at involvere sig i foreningsarbejdet. At give nogen tid til at overveje at stille op til formand.”

”Der er også en grænse for, hvor længe man skal holde kontinuitet og stabilitet. Tingene skal også forandre sig, og der skal være plads til at nogen kan forandre sig. Nogen kan udvise et initiativ og tage fat i nye ting. Hvis folk

Foto: Stefan Kristensen, InColor Foto

sidder for længe i nogle roller, så låser man tingene.”

”Det synes jeg ikke, at jeg eller andre kan være bekendt. At blive siddende og fastlåse, hvad andre skal gøre i fremtiden. Vi har mistet et par bestyrelsesmedlemmer, der har været med længe. Det er faktisk hele bestyrelsen, der vil være udskiftet til september.”

”Ved at sende dette signal, at gå et halvt år før tid, så fremrykker jeg den milepæl, eller den signalføjte, som siger, at nu er måske nu, hvor nogen derude skal overveje hvad de vil. Fremfor at vente til generalforsamlingen, hvor det så kunne blive tilfældigt hvem der stiller op.”

”Det handler om at give tid til, at nogen kan tænke sig om, og blive motiveret til at føre sektoren videre som et fællesskab via DFFU.”

”Jeg blev selv valgt for en tredje 2-årsperiode, og det var ikke det, jeg som udgangspunkt havde tænkt mig. Jeg havde tænkt to perioder. Men på grund af de mange forandringer i sektoren, følte jeg at jeg burde være med til at give noget kontinuitet. Derfor stillede jeg op igen til genvalg sidst.”

”Ideelt set havde jeg overvejet ikke at genopstille sidste gang, det må have været i 2018. Men dengang var foreningen lige midt i en brydningstid. Derfor vurderede jeg, at det var vigtigt at vi beholdt kontinuitet omkring bestyrel-

sen, så vi bevarede stabilitet i en situation hvor DEFF blev nedlagt, og hele landskabet forandrede sig.”, siger Bertil Dorch og understreger, at han under alle omstændigheder ikke havde tænkt sig at stille op igen til september.

Kunne du forestille dig, at selv pege på en kandidat?

”Nej. Jeg tænker ikke, at jeg vil prikke nogen til at opstille. Men bestyrelsen tager selvfølgelig bolden op, og er meget opmærksomme på situationen.”

”Hvis man kigger på formandsskifter i foreningen, så har der været en slags praksis, en tradition, som bliver svær at videreføre nu. Så længe jeg kan huske, har det været sådan, at den afgående formand har afsøgt mulighederne for nye formænd blandt de siddende bibliotekschefer i branchen. Det er en udemokratisk måde at gøre det på. Det bliver let sådan, at nogen kender nogen, og så snakker man om det, og bliver enige om at en stiller op. Uden modkandidater.”

”Det var sådan, jeg blev rekrutteret. Det kan være godt, men det kan også lede til en turnus, hvor man kigger rundt og siger, hvis tur er det nu. Det er også længe siden, at den ene eller anden institution har stillet med en kandidat osv. Man bliver prikket, og i og med at man bliver prikket, er det måske ikke den store motivation og drive hos den der bliver formand til at sige, at jeg vil sgu noget med det her.”

Foto: Stefan Kristensen, InColor Foto

”Den situation er også svær nu, fordi landskabet har forandret sig så meget nu, at der ikke er så mange kandidater, der kan rekrutteres på den måde længere.”

På godt og ondt i formandsstolen

Når du kigger tilbage på dine knap 5½ år som formand, hvad vil du så sige, er dit stærkeste aftryk?

”Der er flere ting. Den ene ting er, at vi stadig eksisterer som forening. Fordi der er andre i sektoren, der er forsvundet i den periode. Både institutioner og organisationer. Der har været rigtig meget forandring i de sidste år. Så et eller andet sted har det været, at navigere igennem nogle ret ubekendte vande, nogle høje bølgeskulp, i en voldsom brydningstid.”

”Det at få formuleret en strategi for foreningen.”, fremhæver Dorch også, ”Hvilket ikke har været nemt. Formelt set har vi ikke haft en strategi tidligere, vi har måske nok arbejdet strategisk,

men relativt topstyret strategisk. Men nu har vi udarbejdet en strategi med medlemsinddragelse.”

”Der har også været et øget samarbejde i biblioteksvæsenet, som også har været en nødvendighed, i forhold til forandringerne. Men også en synlighed. Ud ad til mod andre, har vi været mere aktive.”

”Hidtil har vi arbejdet relativt pragmatisk i forhold til ministerier, når vi fx har deltaget i høringer. Udmeldinger omkring det ene eller anden lovgivning eller EU-spørgsmål, har vi deltaget sammen med andre partnere i væsenet, bibliotekarforbundet og Danmarks Biblioteksforening, bibliotekschefernes forening og ad den vej afstemt en fælles holdning. Som er en faglig holdning. Det er et samarbejde, vi har arbejdet meget aktivt på i de senere år.”

”Tidligere har vi, lidt frækt udtrykt, lurepasset lidt. Men det er en rolle, som man kan arbejde meget mere med.”

Modsat kan jeg spørge, hvad har ærgret dig mest i formandsstolen?

”Måske har noget at gøre med, at anerkende, at vi er en forening der er drevet af individuel engagement og indsats. Vi skal være bedre til at anerkende, og komme ud og vise og illustrere det store arbejde der foregår i form af netværksaktiviteter og de forskellige tiltag, som sker ude i foraene. At få hevet det op og være stolte af det. Uden den indsats havde der ikke været en forening. Det kunne vi godt have arbejdet mere med. Det er i hvert fald noget som ligger derude for en fremtidig formand og bestyrelse.”

Forandring i fremtiden

Hvor ser du DFFU bevæge sig hen nu? Som fratrådt og med hele sektoren der er blev forandret inden på et par år.

”Det er vigtigt at understrege, at det er en medlemsforening, der er drevet af frivillighed blandt medarbejdere ved FFU-bibliotekerne, derfor skal bestyrelsen også afspejle medlemsgrundlaget.”

En af udfordringerne lige nu, som vi også har talt meget om i bestyrelsen, det er at det har været svært at rekruttere. Både geografisk spredt og ansættelseskategorimæssigt, og det er det som er oplægget i vedtægterne.”

”Det bliver en vigtig ting at tage fat om. Vi skal udnytte rekrutteringsgrundlaget og få flere medarbejdere ind i arbejdet.”

”Dynamik og forandring er vigtigt. Det bliver svært at skabe, hvis det er de samme mennesker, der sidder på posterne hele tiden. Det gør det også svært for nye at komme ind, og være med. Foreningens ledelse kunne nemt opfattes som en lille lukket klub.”

”Vi har talt meget om, at der skal være mere tydelig biblioteksfaglig stillingtagen ud ad til. I forhold til den offentlige debat. Det har der været et stort ønske om. Men det er en svær balance også, for en forening hvor medlemmerne er medlemmer, fordi institutionerne er det. For er institutionerne så enige, og kan man som bestyrelsesmedlem i DFFU tale på vegne af sin institution?”

”Der skal være større klarhed på, hvad det vil sige at være bestyrelsesmedlem. At man faktisk er valgt som medlem, ikke fordi institutionen er medlem. Selv synes jeg, at kunne være rigtig spændende at få personlige udmeldinger fra de kommende kandidater omkring hvad de synes, omkring deres mærkesager, og for eksempel vil have særlig fokus på. Selvom DFFU selvfølgelig ikke er en fagbevægelse eller et politisk parti. I DFFU skal vi rent faktisk også lave nogle services for hinanden, skabe netværk, og skabe fælles kompetenceudvikling. Der er nogle konkrete opgaver også.”

Træder du helt ud af bestyrelsesarbejdet nu?

”Jeg har tilbudt, efter en LIBER-model, at stille mig til rådighed i en form for konsulentrolle for den nuværende bestyrelse. Hvis de vil bruge mig. Selvfølgelig ulønnet og alt mulig andet.”

”Altså at jeg kan spørges til råds, eller noget jeg kunne tage mig af i en overgangsperiode. Det gør jeg gerne. Det er sådan man har gjort i LIBER i mange år. Den afgående formand er konsulent for nye formand i næste periode. I LIBER har man altid et par konsulenter eller rådgivere med i en overgangsfase.”

Afslutningsvis, hvad skal Bertil Dorch lave frem over?

”Jeg er forholdsvis forskningsaktiv af en bibliotekschef at være. Inden for informationsvidenskab. Det får jeg mere tid til nu.”

”Som leder vil jeg også gerne skrue op for det mere regionale samarbejde, hvor vi har gang i helt konkrete tiltag. Vi bygger 3 nye biblioteker. Fælles biblioteker på eksisterende campus med forskellige samarbejdspartnere, blandt UC Syd og UC Absalon, men også Odense Centralbibliotek.”

”Men jeg vil savne de mange gode diskussioner i foreningen, men også snakken andre samarbejdspartnere. Men i SDUB er vi heldigvis stadig aktive i væsenet.”

Bertil Dorch

Kandidat i astronomi fra Københavns Universitet 1995 og ph.d. i fysik fra Niels Bohr Institutet ved samme universitet 1998.

Bibliotekschef for Syddansk Universitetsbibliotek (fra 2013) under SDU.

Tidligere forsker ved det Kgl. Svenske Videnskabsakademi 1999-2002 og Niels Bohr Institutet 2002-2011, senest som adjungeret lektor.

Forskellige ansættelser ved Det Kongelige Bibliotek / KUBIS 2005-2013, som forskningsbibliotekar, seniorforsker, sektionsleder, centerleder og chefkonsulent.

Formand for Danmarks Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker (DFFU), 2014-2020, og bl.a. medlem af bestyrelsen for LIBER og DEFF-styregruppen under Kulturministeriet.

Vi præsenterer som et nyt tiltag:

Bestyrelsen tager ordet i en fast klumme fra og med dette nummer

Tak for et velbesøgt Vinterinternat 2020

Vinterinternatet var præget af et stort engagement, hvor dørene blev sparket ind til de professionelle partnerskaber og relationer ligesom kreativiteten blev sluppet løs i oplæg og debatter fra ind- og udland. Vi sluttede sågar af med en vellykket og stramt styret workshop, hvor vi selv fik lejlighed til at arbejde med design thinking.

Arbejdet med implementeringen af den nye strategi er gået i gang

Uddannelses- og forskningsbibliotekerne er vigtige aktører i stadig flere sammenhænge, hvor vi understøtter en bred indsats i forhold til mange store samfundsudfordringer. Derfor er det vigtigt, at vi som forening, og som biblioteker hver især, byder ind med både konkrete idéer og visioner for vores bidrag til fremtidens samfund. DFFU er en af de oplagte muligheder for at stå stærkere i et fællesskab.

Bestyrelsen mener derfor, at det er centralt at videreudvikle på det fundament, som allerede findes, og derved i fællesskab at øge vores værdi for uddannelser, forskning og samfund, vores synlighed og vores anerkendelse i en bredere offentlighed.

Som en vigtig ramme vores fælles indsats vedtog vi en strategi for DFFU på generalforsamlingen den 19. september 2019. Den nye strategi lægger i høj grad op til, at vi skal samarbejde på tværs af DFFU-bibliotekerne.

Mange af de succeser vi kan bidrage til, kræver nemlig samarbejde på tværs af fag, faglige traditioner og sektorer. Som første skridt i strategiarbejdet, er der etableret tre strategiarbejdsgrupper:

1. Kortlægning af kompetencebehov: Uddannelse & læring, Forskning & viden og Samfund & borger. Bestyrelsen er repræsenteret ved Karin Englev, Gitte Bruun Jensen og Hanne Munch Kristiansen.
2. DFFU's fremtidige organisering: Bestyrelsen er repræsenteret ved Karin Englev, Hans Kristian Mikkelsen og Lise Møller Eriksson.
3. Bæredygtig økonomimodel for DFFU: Bestyrelsen er repræsenteret ved Karin Englev og Hans Kristian Mikkelsen.

Men nu hvor vi skal have strategien til at leve, er der også brug for, at alle gode kræfter engagerer sig i arbejdet sammen med bestyrelsen. Du kan bidrage! Uanset om du er aktiv i foreningens fora, eller om du er en ildsjæl med interesse for at gå ind i arbejdet med et andet afsæt.

Det har i et stykke tid bl.a. også været efterlyst, at der kom bidrag, holdninger og indlæg fra bestyrelsen. Vi håber med denne klumme at sætte en ny kurs.

Derudover håber vi på mange ideer og indspark fra nær og fjern. Du kan skrive til sekretariat@dfdf.dk, hvis du har til gode ideer, forslag eller kommentarer til bestyrelsen.

Du kan også deltage mere aktivt i bestyrelsesarbejdet, hvis du stiller op til bestyrelsen ved generalforsamlingen til september. Helt konkret ønsker vi, at et par medarbejdere stiller op.

Med hilsen fra
DFFU's bestyrelse

NETPUNKT**DK**

KOMBIT

DBC

SÆT VIDEN FRI

BIBLIOTEK**DK**

DBC og den nationale biblioteksinfrastruktur på kommunale hænder

”Med det nye paradigme bliver DBC underlagt en strammere styring. Det rummer i sagens natur en risiko for en mindre fleksibilitet, men kan måske også sikre en større indflydelse til bibliotekerne.”

Af Leif Andresen, Chefkonsulent,
leif@kb.dk

DOI: 10.22439/revy.v43i2.5998

Efter længere tids forberedelser og langstrakte forhandlinger mellem Kulturministeriet og Kommunernes Landsforening (KL) overgik det fulde ejerskab til DBC til KL pr. 1. januar 2020 inkl. alle DBCs nationale opgaver. Kommunernes it-fællesskab (KOMBIT) er bestiller for alle disse opgaver.

Forhistorien til 2019

Oprindeligt var der ikke én national fælleskatalog, men to: én for folkebibliotekerne og én for forskningsbibliotekerne.

Folkebibliotekernes BASIS var en videreudvikling af Bibliotekscentralens produktion af trykte kort til folkebibliotekerne og registrering af primært bøger til nationalbibliografien. I forbindelse med at folkebibliotekerne i slutningen af 1980'erne / starten af 1990'erne gik fra kortkataloger til edb-kataloger videreudvikledes BASIS til også at fungere som fælleskatalog for folkebibliotekerne. BASIS blev videreført efter Bibliotekscentralens konkurs 1990 som følge af et mislykket mexicansk biblioteksmøbelseven-

tyr af DBC – Dansk BiblioteksCenter, der blev etableret med kommunalt ejerskab med deltagelse af Gyldendal.

Forskningsbibliotekernes ALBA / Samkat blev drevet af Forskningsbibliotekerne EDB-kontor, som henhørte under Rigsbibliotekarembetet og efter omlægning til Statens Bibliotekstjeneste indgik som en afdeling i SBT.

Det første skridt til DanBib blev taget på SBTs biblioteksledermøde i 1990, hvor Per Mogens Petersen, daværen-

Forkortelser og begreber

- BDI Bibliotekernes Data og It: Kombits overbygning på FBS og FBI
- Bestillerfunktion: "Brobygger" mellem bibliotekerne og it-leverandørerne. Bestilleren påtager sig de planlæggende, rapporterende, faciliterende, formidlende og styrende opgaver, der skal til for at skabe et konstruktivt samarbejde mellem parterne og en effektiv it-drift og -videreudvikling (Kombits definition)
- DDB CMS er folkebibliotekernes fælles hjemmesideplatform, som anvendes af 82 biblioteker. Der er i alt 97 folkebiblioteker.
- DDB Danskernes Digitale Bibliotek: 2012-2020 fælles organisering af folkebibliotekernes digitale udvikling og drift. Fra 2013 også bestillerfunktion på DanBib og bibliotek.dk.
- FBI Fælles Biblioteksinfrastruktur: "databrønden", DanBib, bibliotek.dk, lånesamarbejdets infrastruktur mv. med DBC som leverandør
- FBS Fælles Bibliotekssystem: folkebibliotekernes fælles system med Systematic som leverandør (brugergrænsefladen er særskilt, se: DDB CMS)
- KOMBIT kommunernes it-fællesskab etableret i 2009 i forbindelse med KLs salg af Kommunedata. Varetager fælleskommunale it-indkøb og it-leverandørstyring. Formålet med etablering af KOMBIT var at bryde med det hidtidige monopol og at etablere et marked for fælleskommunale it-løsninger.
- SBD Supplerende Biblioteksdata; blev tidligere betegnet som Bibliotekskatalogisering.

de leder af Forskningsbibliotekernes EDB-Kontor, foreslog et datafællesskab mellem folke- og forskningsbiblioteker. Det satte gang i en proces, der blev forsinket af Bibliotekscentralens konkurs. I 1993 var en aftale klar og DanBib blev formelt etableret pr. 1. januar 1994.

Formalia var at DBC drev DanBib efter opdrag af Kulturministeriet, KL samt Københavns og Frederiksberg kommuner. Samtidig gik staten ved Kulturministeriet ind i ejerkredsen for DBC A/S, som derefter bestod af KL, Københavns Kommune, Gyldendal og staten ved Kulturministeriet. DanBib-opgaven blev henlagt til DBC af DanBib-opdragsgiverne (staten, KL samt Københavns og Frederiksberg kommuner) med DBCs bestyrelse som det fagligt ansvarlige organ.

Med den nye bibliotekslov fra maj 2000 blev bibliotek.dk etableret og gik i luften i oktober 2000 som en

overbygning på DanBib med Biblioteksstyrelsen som bestiller. Siden udgik Københavns Kommune og Gyldendal af DBC's ejerkreds.

Efter etablering af Danskernes Digitale Bibliotek (DDB) ind på banen i 2012 blev det uden sammenhæng med grundlaget for DDB i øvrigt primo 2013 besluttet at opdragsgivermodellen skulle erstattes af DDB som bestiller for DanBib og bibliotek.dk.

Lovændringen forår 2019

Med virkning fra 1. januar 2020 blev Lov om biblioteksvirksomheds §16 om "Statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet" ændret til "Øvrige statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet". Dette hænger sammen med statens salg af sine aktier i Dansk BiblioteksCenter (DBC), som fra 1. januar 2020 er 100% ejet af KL.

Der var op til Folketingets behandling en høringsrunde. En lang række af høringsvarene fokuserede på forsknings-, fag- og uddannelsesbibliotekernes situation ved overgang til rent kommunalt ejerskab. Dette forhold slog også igennem i folketingets behandling, hvor der bredt blev givet udtryk for at FFU-bibliotekerne ikke måtte lades i stikken. Dette emne var sammen med spørgsmålet om det hedder én eller ét katalog det gennemgående i tingets debat.

Den hidtidige statslige finansiering af bibliotek.dk, katalogiseringsbidrag for de statslige biblioteker, tilskud til de statslige bibliotekers DanBib-betaling og DBCs nationalbibliografiske opgaver er overgået til kommunerne ved at de tilhørende finanslovsbevillinger er overført til bloktilskud til kommunerne. Derudover er der overflyttet et beløb svarende til Det Kgl. Biblioteks betaling for DanBib til bloktilskuddet, hvilket modsvarer af at biblioteket fremover ikke skal betale. De øvrige FFU-biblioteker skal fortsat betale et DanBib-abonnement på uændret niveau. Den praktiske udmøntning af disse nu kommunale opgaver er overladt til DBC med KOMBIT, kommunernes it-fællesskab som bestiller. Der er indgået en femårig aftale mellem DBC og KOMBIT. Det er i forvejen Kombit, som står for styring af folkebibliotekernes FBS (Fælles Bibliotekssystem). Dog har Slots- og Kulturstyrelsen fortsat ansvaret for reglerne for nationalbibliografien.

På denne måde samles bestilleropgaverne for alle DBCs store opgaver hos én organisation. Bestilleropgaven for DanBib og bibliotek.dk med tilhørende infrastruktur hidtil har været placeret i DDB (Danskernes Digitale Bibliotek), mens Slots- og Kulturstyrelsen hidtidig har haft ansvaret for de nationalbibliografiske opgaver, som DBC udfører. Bibliotekskatalogiseringen har hidtil været et rent DBC salgsprodukt primært til folkebibliotekerne, hvor Slots- og Kulturstyrelsen har stået for aftale og betaling gældende for de statslige biblioteker. KOMBIT har navngivet denne samlede opgaveportefølje Fælles

Biblioteksinfrastruktur (FBI). Sammen med folkebibliotekernes Fælles Bibliotekssystem (FBS) Bibliotekernes Data og It (DBI).

Organiseringen

Der er etableret en større organisering omkring varetagelsen af Bibliotekernes Data og It. Der er nedsat en styregruppe (SG), som træffer de strategiske beslutninger. Under SG er nedsat Porteføljegruppen, der yder sparring og rådgivning til styregruppen for BDI og KOMBIT om digital strategi og porteføljestyling for biblioteksområdet.

Næste trin ned af pyramiden er Prioriteringsudvalget, som yder forretningsmæssig sparring til KOMBIT, godkender ændring, videreudvikling og prioritering af den eksisterende portefølje og sikrer, at prioriterede ændringer er forankret i SGs strategiske beslutninger for BDI.

Specifikt for den fælles biblioteksinfrastruktur er nedsat FBI faggruppen. Faggruppen yder faglig rådgivning/sparring til KOMBIT og kvalitetssikrer, foreslår prioriteringer og indstiller ændringsønsker til FBI.

KOMBIT har det forretningsmæssige ansvar for DBCs nationalbibliografiske opgaver, mens ansvaret for regler forslat er hos Slots- og Kulturstyrel-

sen. SLKS har med udgangen af 2019 nedlagt Bibliografisk Råd (BIR). Det er hensigten fremover at SLKS støtter sig til et Nationalbibliografisk Udvalg (NBU) i forbindelse med varetagelse af regler for nationalbibliografien inkl. katalogiseringsregler og format. NBU er endnu ikke nedsat. KOMBIT nedsætter et rådgivende udvalg for Supplerende Biblioteksdata.

KOMBIT har valgt at varetage bestilleropgaven for FBI i tæt sammenhæng med bestilleropgaven for FBS. De strategiske og taktiske lag er fælles for FBI og FBS, men det operationelle lag er delt op.

Til at dække KOMBITs ressourceforbrug i forbindelse med opgaverne i FBI er der afsat en årlig ramme på 5 mio. kr.

Denne organisering er under etablering, hvilket naturligvis er blevet noget hæmmet af corona-krisen. Styregruppen nåede at holde sit første møde på normal vis. I skrivende stund har Prioriteringsudvalget og FBI Faggruppen holdt sine første "sættemøder" virtuelt. Det er derfor for tidligt at give en egentlig vurdering af KOMBIT organisering og opgavevaretagelse på om-

FFU-medlemmer i KOMBITs organisering

Styregruppen:

- Erik Hoffmeister, Det Kgl. Bibliotek

Porteføljegruppen:

- Peter Rubeck Olesen, Professionshøjskolen UCN
- Bertil Dorch, Syddansk Universitetsbibliotek

Prioriteringsudvalget

- Per Steen Hansen, VIA Bibliotekerne
- Simone Schipp von Branitz Nielsen, Syddansk Universitetsbibliotek

FBI Faggruppe

- Eli Greve, Syddansk Universitetsbibliotek
- Leif Andresen, Det Kgl. Bibliotek

Udvalg for Supplerende BiblioteksData (SBD) (er endnu ikke nedsat)

- En repræsentant fra FFU'erne

Alle medlemmer, formål, kommissorier, referater: <https://kombit.dk/BDIorganisering>

rådet. Men både fra forberedelserne i 2019 og fra de nævnte første møder er det vores vurdering, at KOMBIT er klart opmærksom på at opgaven er noget andet end de rent kommunale opgaver, som KOMBIT ellers varetager – og er indstillet på at FFU-bibliotekerne også skal tilgodeses.

KOMBIT har udgivet et nyhedsbrev for FBS, hvor de sidste også har indeholdt informationer relevant for FFU-bibliotekerne. KOMBIT har ikke endnu fundet den endelige model for kommunikation rettet mod FFU-bibliotekerne.

Hvad der sker med resten af DDB?

Efter beslutningen om at flytte bestillerfunktionen for DanBib og bibliotek fra DDB til Kombit blev taget i foråret 2019, var det oplagt at der skulle ske noget med DDB. På den baggrund nedsatte KL og Kulturministeriet en arbejdsgruppe med repræsentation fra folkebibliotekerne, der skulle anbefale fremtidsscenerier for DDB. Pga. af folketingets blev arbejdsgruppen sat i stå og først sidst i 2019 blev arbejdet revitaliseret. Resultatet er, at DDB nedlægges i sin nuværende form, og at opgaverne i stedet varetages af en ny forening etableret af folkebiblio-

tekerne. DDB's sekretariat bliver overdraget til foreningen, som fremover skal stå for driften af en række digitale løsninger som fx folkebibliotekernes DDB CMS, biblioteks-app'en og digitale services. Den kommende forening vil være finansieret af kommunale midler. De statslige midler, der hidtil har været tildelt DDB, vil fremover indgå i den samlede statslige udviklingspulje til folkebiblioteksområdet, som samtidig vil få en ny struktur med øget dialog med KL og kommunerne og en stærkere faglig rolle til folkebibliotekerne.

Håndtering i FFU-regi

I forbindelse med DDBs overtagelse af DanBib og bibliotek blev nedsat FFUs DDB kontaktgruppe med repræsentanter for nogle af FC-bibliotekerne og repræsentanter for de øvrige organisationer på FFU-området. I forbindelse med omlægningen er gruppen omdøbt til FFU's Kontaktgruppe for Biblioteksinfrastruktur. Kontaktgruppen har stået for koordinering af høringssvar på de årlige udviklingsplaner og de senere år for et fælles høringssvar. Det vil fortsat være i regi af kontaktgruppen at arbejdet i relation til den fælles biblioteksinfrastruktur vil blive varetaget. Det vil nu ske i forhold til en større organi-

KOMBIT

NETPUNKT DK

BIBLIOTEK DK

DBC
ÆT VIDEN FRI

sering med flere FFU-repræsentanter. Der var i DDBs organer tre FFU-repræsentanter – og i KOMBITs organisering er der otte repræsentanter.

FFU-udspil til udviklingsplan

Vi har fra FFU-side været offensive. I forberedelser til den 2020 udviklingsplan i DDB-regi, som aldrig blev til noget, stillede vi tre konkrete forslag om optimering:

Gennemgang af den professionelle brugergrænseflade med henblik på optimering af arbejdsgange i bibliotekernes ved optimering af netpunkt inden for søgning m.v. For bibliotekerne og bibliotekernes ansatte er det vigtigt med et effektivt værktøj til håndtering af søgning og de dermed forbundne aktiviteter i den professionelle brugergrænseflade til den nationale

fælleskatalog. Effektivitet skal derfor ses fra brugerens synsvinkel og ikke fra systemets synsvinkel. Det er vigtigt at være opmærksom på at søgning for slutbrugere og søgning for professionel ikke er den samme opgave og derfor ikke nødvendigvis kan håndteres med samme funktioner.

Gennemgang af dataudveksling henblik på identificere udviklingsmuligheder på længere sigt og om muligt foreslå konkrete initiativer. Der har de sidste år været mange omlægninger inden for både FFU-bibliotekerne og ændringer i DBCs infrastruktur. Der er derfor god grund til at gennemgå arbejdsgange og dataudveksling med henblik på at identificere elementer, som kan optimeres. Dette skal ses både i kort, mellemlangt og langt perspektiv.

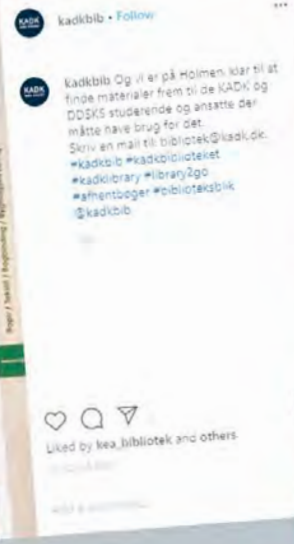
Gennemgang af den professionelle brugergrænseflade med henblik på optimering af arbejdsgange i bibliotekernes ved optimering af netpunkt inden for lånesamarbejde m.v. For bibliotekerne og bibliotekernes ansatte er det vigtigt med et effektivt værktøj til håndtering af lånesamarbejdet og de dermed forbundne aktiviteter i den professionelle brugergrænseflade til den nationale fælleskatalog.

Konsekvenser for DBC – og for bibliotekerne

Med det nye paradigme bliver DBC underlagt en strammere styring. Det rummer i sagens natur en risiko for en mindre fleksibilitet, men kan måske også sikre en større indflydelse til bibliotekerne. Det vil afhænge af KOMBITs evne til en både effektiv og fleksibel styring – og vil også afhænge af FFU-bibliotekernes indsats for at sikre et funktionelt med- og modspil.

Selvom arbejdet i den nye struktur tegner positivt, er det naturligvis fortsat nødvendigt at vi som FFU-biblioteker er offensive og formulerer vores forventninger til den nationale infrastruktur.

#biblioteksblík

DFFU på sociale medier

Vi samler billeder på instagram. Enten fra bibliotekerne eller fra private brugere. Her er et par af redaktionens favoritter.

Brug #Biblioteksblík - hvis du vil ses af os

Jeg kigger ud på verden fra min 24" lenovo-skærm

Fra vinterseminar til corona-forår

Det gik forbandet hurtigt dengang i den teoretiske overgang mellem vinteren og foråret. Årets vinterseminar fandt vanen tro sted i Korsør i de allersidste dage i februar. Formanden takkede behørigt af, på den korte og den lange bane. Foreningen skal finde sig selv i en ny tid. Bifald og klapsalver og en fin afsked.

Vi trådte ind i marts og jeg drog på forlænget weekendferie i London. Sad i flyet, da jeg læste at landet ville begynde at lukke ned. I første omgang forbud mod større forsamlinger og arrangementer, så som koncerter og fodboldkampe.

I London var det meste stadig normalt, i den første weekend i marts. Både koncerterne og fodboldkampene. Bortset fra at der opsat automater med håndsprit på hotellet og det blev anbefalet, at vi afklappede albuer med hinanden frem for at give hånd. Vis hensyn, men tag det roligt.

Jeg tog det roligt. Hjemkommet fra ferie. En uge senere blev vi alle lukket helt ned.

Det var alvor nu, noget andet og mere end en tilbagevendende og årlig influenza-epidemi.

Vi havde ikke engang ramt midten af marts. Alle kvinder og mænd, bibliotekarer og informationsspecialister og alverdens konsulenter, sat i karantæne for at mindske smittespredningen af corona-virusen. Vores biblioteker lukkede ned sammen med resten af det offentlige Danmark.

En mandag morgen midt i marts. Der var nærmest ikke en bil på gaden, næsten ikke et menneske på fortovet og slet ingen cyklister i det der burde være normal myldretid. Midt på Frederiksberg, midt i København, og midt i hvor som helst i bylandskaberne. Spørgelsesbyer.

Og når der kom liv, var det fordi vi bugserede it-udstyr fra kontorer til hjemmearbejdspladser. Den nye virkelighed. Hverdagen set igennem en skærm.

Afdelingsmøder blev til Zoom-møder, det nye hit kollega & kollega imellem, jeg indkalder dig bare til zoom. I de første dage af nedlukningen, gik der nærmest konkurrence i at poste screenshots af zoom-møder med kolleger på diverse sociale medier.

Dokumentation. Online. Vi er her stadig, dit bibliotek er stadig åbent. Sådan digitalt set. Vi vejleder stadig, vi tilbyder mængder af digitale adgange til bøger og tidsskrifter, vi underviser, vi anbefaler, vi holder møder, vi begynder projekter, og arbejder sammen. Vi arbejder hjemme og hver for sig.

En ny virkelighed. På to uger var alt gået fra normalt til absolut intet som normalt længere. Personligt tror jeg faktisk, at den fysiske nedlukning kun underbygger nødvendigheden af biblioteket. Da vi på Det Kgl. Bibliotek åbnede for en special service på bestilling af litteratur, digital kopiering af kapitler i bøger eller tidsskrifter, væltede bestillingerne ind i tusindtal på et par dage. Ja, nærmest før vi gik i luften.

En special service ønsket med høj prioritet fra diverse universiteter. De behøver os og vores service. I den grad.

Det er blot et eksempel fra min egen overskuelige verden. Andre biblioteker har allerede åbnet for bogsluser og fysiske lån med samme feedback, og fra den 18. maj trådte vi ind en eller anden form for langsom genåbning af de fysiske faciliteter. Med ministeriel velsignelse.

Dette nummer af REVY også blevet et mærkeligt nummer at redigere. Hele corona-nedlukningen kom til at overskygge, at foreningen er i forandring og behøver nyt liv. Hele nedlukningen har formentlig også betydet, at den tidligere store skrive- og bidragslyst fra jer derude i foreningen har været ganske begrænset. Ganske givet i takt med diverse aflysninger af konferencer og workshop og alt andet i sektoren. Det har i hvert fald kunnet mærkes på redaktionen. Meget markant.

Det er blevet bestyrelsens nummer af REVY og de fortjener de også. Det bliver en ny virkelighed nu. Også for foreningen. Tak for klummen og særlig tak til Eli Greve, for hendes mange år i bestyrelsesarbejdet, og for at hun gerne vil dele sine erfaringer med os. Lad jer nu inspirere!

Og ikke mindst tak til nu vores tidligere formand, Bertil Dorch. Tak for indsatsen over årene og engagementet i DFFU, og for at stille op til et intermistisk interview i Frederiksberg Have med redaktøren. På behørig afstand naturligvis.

Af Jan Erik Hansen, redaktør,
jaha@kb.dk

,

Jeg kigger ud på verden fra min 24" lenovo-skærm på lys der ligner stjerner i de tegn vi har hængende over hovedet som krucifikser i et tidløst design & var mere end almindeligt oppe at køre da en moderlig ministerstemme pludselig sagde vi er nu halvejs godt igennem den tunnel der adskiller dengang & imorgen

Bertil F. Dorch @astronerd · Feb 27
Tanken om "The library as an ongoing prototype" og "Forstyr os-samtaler" stiller nye krav til både biblioteksmedarbejdere og -ledere ... Konstant forandring skal jo næppe opleves som om man aldrig bliver færdig i en hverdag af konstante forstyrrelser :-)
#dffuvinter20

Joanna Ball @joanna_ball · Feb 27
Library as mash-up - rather than offering new services that compete with others, eg makerspaces, can we give others the opportunity to provide taster-sessions within the library?
#dffuvinter20

Joanna Ball @joanna_ball · Feb 27
Bech-Petersen: design-thinking is not only a tool for libraries to use in developing their own services, but can also be a service in itself
#dffuvinter20

Bertil F. Dorch @astronerd · Feb 28
Replying to @CharlotteWien
Tak! :-D Og nu må det være andres tur - der er virkelig mange gode ting der er kommet ud af de 6 år som "president" for forskningsbibliotekerne - og jeg er sikker på, at andre kan / vil få mindst lige så meget andet godt ud af den rolle i fremtiden!!!
#dffuvinter20 #forsklib

Charlotte Wien @CharlotteWien · Feb 28
"...if you do something and it turns out pretty good, then you should go do something else wonderful, not dwell on it for too long. Just figure out what's next." (Steve Jobs) Tak @Astronerd for dit store engagerede arbejde for #DFFU og #DFFUvinter20

Er du vores nye chefredaktør?

Ny chefredaktør søges til REVY

Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker (DFFU) (<http://dfdf.dk/>) søger en ny redaktør for foreningens tidsskrift REVY (<http://dfdf.dk/revy/>) pr. 1. Januar 2021.

Som redaktør har du følgende opgaver:

- At være ansvarshavende redaktør for DFFUs tidsskrift REVY samt for foreningens præsentation på Facebook i henhold til de af DFFUs bestyrelse fastsatte redaktionelle retningslinjer.
- Det redaktionelle og økonomiske ansvar for REVY over for DFFUs bestyrelse.
- Redaktøren samarbejder efter behov med et redaktionsudvalg, hvis medlemmer udpeges efter indstilling fra redaktøren.
- At indsamle materiale, koordinere og forberede stof til 4 numre pr. år.
- At sørge for den grafiske opsætning og den elektroniske redigering af de enkelte numre – og at aflevere materialet klart til trykning i henhold til en forud fastlagt udgivelsesplan, og sikre at alle juridiske bindinger over for forfattere m.v. i den sammenhæng er afklaret.
- At sørge for, at REVY lægges op i elektronisk udgave på platformen OJS (<https://rauli.cbs.dk/index.php/revy/issue/archive>)
- Samarbejder med tilknyttet grafiker.
- Ansvar for løbende kontakt til potentielle annoncører til REVY.

Som redaktør er du ansvarlig overfor DFFUs bestyrelse og deltager efter aftale årsmødet i september samt i bestyrelsesmøderne i forbindelse med årsmødet og vinterinternatmødet i marts.

REVYs produktionsomkostninger udgør i 2019 ca. 150.000 kr.

Vi forventer, at vores nye redaktør:

- Kan lede, koordinere og inspirere det redaktionelle samarbejde omkring REVY.
- Har blik for organisering, koordinering og overholdelse af deadlines.
- Har grafisk flair og kan se, hvordan den gode historie skrives og præsenteres.
- Har kendskab til og interesse for danske fag-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker.
- Kan deltage i en overdragelsesperiode fra ultimo oktober, med endelig tiltræde som ansvarshavende redaktør senest 1. januar 2021.

Aflønning vil ske på honorarbasis efter hver udgivelse og forventes at udgøre ca. 60.000 kr. på årsbasis.

Har du spørgsmål til job eller til organisation, kan du kontakte DFFUs formand, Karin Englev på telefon 9135 6403 eller chefredaktør Jan Erik Hansen, på telefon: 9132 4506.

Ansøgning stiles til Formanden for DFFU og sendes til sekretariat@dfdf.dk senest den 1. august 2020 kl. 12.00. Vi forventer at afholde ansættelsessamtaler medio august 2020 i København.

